



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 501/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou Mgr. Monikou Brunovou, Račianska 153, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava II (teraz Mestského súdu Bratislava III) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb 99/2020 (teraz pod sp. zn. B2-25 Cb 99/2020) takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 12. apríla 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (teraz Mestského súdu Bratislava III) (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Súčasne navrhuje, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je v procesnom postavení žalobkyne stranou konania vedeného pôvodne okresným súdom o zaplatenie 372,49 eur s príslušenstvom.

3. Sťažovateľka podala 28. apríla 2020 návrh na vydanie platobného rozkazu Okresnému súdu Banská Bystrica, ktorý v predmetnej veci 29. mája 2020 vydal platobný rozkaz sp. zn. 32 Up 648/2020. Žalovaný podal proti nemu odpor a domáhal sa postúpenia veci

miestne príslušnému súdu. Vec bola postúpená okresnému súdu 22. júla 2020 a zaevidovaná pod sp. zn. 25 Cb 99/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“).

4. Okresný súd určil na 30. september 2021 pojednávanie, ktoré sa neuskutočnilo. Náhradný termín pojednávania bol určený na 11. november 2021, ale tiež sa vo veci nekonalo a termín bol odročený z dôvodu zlého zdravotného stavu sudcu. Nový termín pojednávania bol určený na 15. marec 2022, ale na žiadosť sťažovateľky bol odročený, a to na 23. jún 2022.

5. Na pojednávaní konanom 23. júna 2022 okresný súd rozsudkom žalobu zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu. Proti predmetnému rozsudku podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom do podania ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté.

6. Sťažovateľka, namietajúc nečinnosť okresného súdu v úvode napadnutého konania (v trvaní 14 mesiacov od napadnutia veci do určenia prvého termínu pojednávania, pozn.), podala 31. januára 2023 predsedovi súdu sťažnosť na prietahy, ktorá bola v odpovedi č. k. 1 Spr 7/2023 z 22. februára 2023 vyhodnotená ako nedôvodná, pričom bolo zdôraznené, že súd vo veci rozhodol na prvom pojednávaní a po vykonaní potrebných procesných úkonov bol spis 29. novembra 2022 predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie.

7. Ústavný súd v súčinnosti s Mestským súdom Bratislava III zistil, že krajský súd uznesením č. k. 3 Cob 240/2022 z 5. apríla 2023 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, aktuálne je vo veci nariadený termín pojednávania na 19. október 2023.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta zbytočné prietahy v trvaní dvoch rokov, keďže je toho názoru, že súd od 22. júla 2020 (postúpenie mu veci ako miestne príslušnému súdu, pozn.) do 23. júna 2022 vo veci nekonal, čím došlo k porušeniu jej označených práv. Zdôrazňuje, že predmetné konanie nie je náročné po skutkovej alebo právnej stránke a tiež že po celý čas bola plne súčinná a nevytvárala prekážky pre rozhodnutie veci. Podotýka, že právna neistota, v ktorej sa v dôsledku nekonania súdu nachádza, zasahuje do jej ekonomického pôsobenia a podnikateľských záujmov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je sťažovateľkou tvrdené porušenie základného práva na súdnu ochranu a na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

10. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona

o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 22/2016) spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

13. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti možno konštatovať, že nejde o vec vymykajúcu sa štandardnej rozhodovacej agende súdov, ide o bežný spor medzi dvomi subjektmi o zaplatenie dlžnej sumy, teda možno konštatovať, že povaha veci a jej význam pre sťažovateľku nespádajú k typom konania, v ktorých súd musí konať obzvlášť starostlivo a promptly (ako to je napríklad v prípade pracovnoprávných sporov alebo v konaniach vo veci starostlivosti súdu o maloletých).

14. Ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľky, keďže jej správanie v konaní neprispelo k vzniku zbytočných prietahov.

15. Pokiaľ ide o samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní, ten nemožno hodnotiť ako úplne optimálny, ale ani nemožno konštatovať jeho absolútnu nečinnosť. Sťažovateľka podala návrh na vydanie platobného rozkazu 28. apríla 2020, ktorý Okresný súd Banská Bystrica vydal 29. mája 2020, ale na základe žalovaným podaného odporu bola vec 22. júla 2020 postúpená okresnému súdu. Po nariadení a následnom zrušení troch termínov pojednávania (z toho jeden bol odročený z dôvodu ospravedlnenia sťažovateľky, pozn.) súd na pojednávaní konanom 23. júna 2022 rozsudkom žalobu zamietol, ale v dôsledku podaného odvolania krajský súd predmetný rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Po vrátení veci prvoinštančnému súdu bol nariadený termín pojednávania na 19. október 2023.

16. Z priebehu konania je zrejmé, že okresný súd bol po postúpení mu veci nečinný 14 mesiacov, kým určil prvý termín pojednávania. Na druhej strane okresný súd následne nariadil termíny pojednávania s odstupom dvoch, resp. štyroch mesiacov a v čase podania ústavnej sťažnosti (12. apríla 2023) už aj vo veci rozhodol (do dvoch rokov od postúpenia mu veci, pozn.). Navyše je potrebné vziať do úvahy aj to, že podstatná časť konania spadala do obdobia pandémie ochorenia COVID-19 (trvajúcej od marca 2020 do februára 2022, keď došlo k ukončeniu núdzového stavu), pričom z hľadiska predmetu sporu nešlo o taký typ konania, ktorý v období pandémie mal byť uprednostňovaný.

17. Uvedené skutočnosti, ako aj fakt, že aktuálne je vo veci určený termín pojednávania, podľa názoru ústavného súdu majú podstatný význam pre posúdenie dôvodnosti podanej sťažnosti.

18. Pandémia ochorenia COVID-19 môže byť dôvodom nečinnosti, avšak v rámci ojedinelej nečinnosti trvajúcej kratší čas aj s prihliadnutím na predmet konania a jeho význam pre sťažovateľa (IV. ÚS 266/2022) obmedzenia, ktoré si vyžiadala pandémia COVID-19, môžu mať nepriaznivý vplyv na vybavovanie vecí vnútroštátnymi súdmi, hoci to v zásade nemôže zbaviť štát všetkej zodpovednosti za nadmernú dĺžku predmetného konania (sťažnosť vo veci Q a R proti Slovinsku, č. 19938/20, rozhodnutie z 8. 2. 2022, § 80) (m. m. IV. ÚS 162/2023).

19. Na druhej strane ústavný súd zdôrazňuje aj skutočnosť, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). Pojem zbytočné priet'ahy obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, II. ÚS 600/2017, III. ÚS 638/2017). Ústavný súd už tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných priet'ahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05).

20. Po preskúmaní postupu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v jeho dôsledku vznikol určitý priet'ah v konaní, avšak tento priet'ah v okolnostiach danej veci nedosahuje takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by ústavnému súdu umožňovala po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky.

21. Zohľadňujúc, že časť napadnutého konania spadala do obdobia pandémie ochorenia COVID-19, prihliadnúc na skutočnosť, že okresný súd pred podaním ústavnej sťažnosti vo veci rozhodol, ako aj na celkovú doterajšiu dobu napadnutého konania (tri roky a päť mesiacov, pozn.), ústavný súd konštatuje, že uvedené nie je nezlučiteľné s garanciami obsiahnutými v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. K takémuto záveru dospel aj s prihliadnutím na rozhodovaciu prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v obdobných veciach, podľa ktorej dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. III. ÚS 50/2015, II. ÚS 344/2020).

22. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. K iným

dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (napr. I. ÚS 358/2019, I. ÚS 85/2021).

23. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd uzatvára, že nezistil dôvody, ktoré by zakladali možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľkou namietaného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, a preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

24. Uvedený dôvod odmietnutia podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde sa rovnako týka aj časti ústavnej sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, keďže v namietanom postupe okresného súdu v napadnutom konaní *prima facie* nemožno badať prvky *denegatio iustitiae*, ktoré prichádzajú do úvahy v prípadoch extrémne dlhotrvajúcich prietáhov.

25. Z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite jej ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

26. V závere ústavný súd poukazuje na to, že právna neistota sťažovateľky bude odstránená až právoplatným skončením veci, a dopĺňa, že ak by ďalší priebeh konania signalizoval vznik prietáhov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľke, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložila ústavnému súde novú ústavnú sťažnosť.

27. S účinnosťou od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 18n ods. 2 písm. c) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov prechádza od 1. júna 2023 výkon súdnictva v obchodnoprávných veciach vrátane vecí podľa § 23 a § 26 až § 29 Civilného sporového poriadku v znení účinnom od 1. júna 2023 a agendy konkurzu, reštrukturalizácie, oddĺženia a obchodného registra z Okresného súdu Bratislava II na Mestský súd Bratislava III.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. septembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu